

Nederlands Kenniscentrum
ArbeidsDermatosen – NECOD

Nederlands Centrum
voor **Beroepsziekten**

Nieuwsbrief

Maart 2010

Arbeidsdermatosen Surveillance

Inleiding

Het is ons een genoegen u in deze Nieuwsbrief de resultaten van de eerste zes maanden van 2009 in vergelijking met 2004-2008 te kunnen melden. Deze meldingscijfers van arbeidsgebonden huidaandoeningen door dermatologen in Nederland vormen een onmisbare aanvulling van de melding van beroepsdermatosen door bedrijfsartsen aan het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten.

In dit nummer

Overzicht van de meldingen

Aantal geretourneerde kaarten en meldingen

Diagnose

Contacteczeem: beroep en agens

Neoplasmata: diagnose, beroep en literatuur

Ziekteverzuim

Oude wijn in nieuwe zakken: PPD

Logistiek van het melden

Digitale hulp in de spreekkamer

Nieuws

Agenda

Contactgegevens

Dr. T. Rustemeyer (NECOD)

020-4440145 fax: 020-4440148

t.rustemeyer@vumc.nl

Prof. Dr. P.J. Coenraads (NECOD)

050-3612520/8000 fax: 050-3612624

p.j.coenraads@med.umcg.nl

Drs. J.G. Bakker (NCvB)

020-5663708/0654 693836 fax: 020-5669288

jan.g.bakker@amc.nl

Uw eigen meldingsresultaten van de eerste 6 maanden van 2009 zullen u separaat worden toegezonden.

Overzicht van de meldingen

Aantal geretourneerde kaarten en meldingen

Tabel 1 geeft een overzicht van het aantal meldingskaarten en meldingen van het eerste half jaar van de jaren 2004 t/m 2009. In januari t/m juni 2009 zijn 69 kaarten ontvangen. In deze periode is het gemiddeld aantal meldingen per kaart in 2008 en 2009 gelijk gebleven (3,8 melding per kaart).

Kaarten en meldingen	Jan-juni 2004	Jan-juni 2005	Jan-juni 2006	Jan-juni 2007	Jan-juni 2008	Jan-juni 2009
Aantal lege kaarten retour	28	35	37	5	0	13
Totaal aantal kaarten retour	135	114	111	63	64	56
Aantal meldingen	433	329	330	204	245	214
Aantal meldingen per kaart	3,2	2,9	3,0	3,2	3,8	3,8

Tabel 1 Geretourneerde kaarten en meldingen van het eerste half jaar van de jaren 2004 t/m 2009

Diagnose bij de meldingen

De groep meldingen van neoplasmata zullen we wederom als een aparte entiteit behandelen. De betrekkelijk grote onzekerheid of een huidmaligniteit inderdaad werkgerelateerd is maakt het overwegen waard deze meldingen apart te zetten naast de andere, veel duidelijker werkgerelateerde diagnoses. De afwijkingen worden veelal pas gediagnostiseerd aan het einde van het werkzame leven of als men reeds met pensioen is. Het zonnebaden, verbranden e.d. worden op die leeftijd door de patiënt gewoonlijk ook minder nauwkeurig gerapporteerd.

In het overzicht met de diagnoses die gemeld zijn in 2008 en 2009 (tabel 2) verrast de daling van het aantal gemelde neoplasmata. Contacteczeem blijft in 2009 met 170 meldingen (79%) onveranderd de belangrijkste beroepsgebonden huidaandoening.

Diagnose	Jan-juni 2008	Jan-juni 2009
Contacteczeem	180	170
Contact urticaria	6	5
Folliculitis/acne	0	0
Infecties	5	7
Mechanisch trauma	0	0
Nagels	0	0
Neoplasmata	34	12
Overige dermatosen	18	7

Ontbrekende gegevens	2	13
Totaal	245	214

Tabel 2 Hoofddiagnosen van de meldingen in de periode januari t/m juni in de jaren 2008 en 2009

Beroepen behorend bij de melding contacteczeem

Beroep bij contacteczeem	Jan t/m juni 2008	%	Jan t/m juni 2009	%
Kapper	15	8,3	24	14,1
Verkoper	0		7	4,1
Monteur (auto/lift)	7	3,9	7	4,1
Fabrieksmedewerker	7	3,9	7	4,1
Schoonmaker	6	3,3	6	3,5
Verpleegkundige	16	8,9	6	3,5
Horeca medewerker	0		6	3,5
Verzorging niet gespecificeerd	0		6	3,5
Kweker planten, bollen	0		5	2,9
Metaalarbeider/metaalbewerker	9	5,0	5	2,9
Operator industrie	0		5	2,9

Tabel 3 Beroepen behorend bij de melding contacteczeem in de periode januari t/m juni 2009 en ter vergelijking 2008

De belangrijkste wijzigingen van het eerste half jaar van 2009 versus 2008 betreffen stijgingen bij:

- kappers/kapsters opmerkelijk omdat sinds 2007 financiële drempels zijn ontstaan voor verwijzing naar de expertise-centra van Velp, Groningen en Amsterdam.
- verkopers: nieuw
- horecamedewerkers: gelijk aan 2007, verdwenen in 2008
- verzorgenden, niet gespecificeerd
- operators: nieuw

Een opmerkelijke daling vond plaats bij de verpleegkundigen.

Agentia gemeld in relatie tot contacteczeem

1 ^e oorzakelijke agens bij contacteczeem	Jan t/m juni 2008	%	Jan t/m juni 2009	%
Natwerk	64	35,6	39	22,9
Kapperproducten:	5	2,8	13	7,6
Conserveringsmiddelen	4	2,2	13	7,6
Rubberchemicaliën en materialen	12	6,7	11	6,5

Parfums, geuren	4	2,2	9	5,3
Harsen	4	2,2	8	4,7
Overige irriterende stoffen	8	4,4	7	4,1
Nikkel en zijn verbindingen	0		4	2,4
Frictie/ mechanisch trauma	12	6,7	3	1,8
Chroom en zijn verbindingen	0		3	1,8
Planten	0		3	1,8
Colofonium en soldeerdampen	0		3	1,8

Tabel 4 Meest voorkomende oorzaken bij contacteczeem in de periode januari t/m juni 2009 en ter vergelijking 2008

Natwerk (2009, n=39) blijft het meest gemelde agens bij contacteczeem, maar het aantal meldingen daalde fors (2008, n=64).

2009	2008
1. Kapper	1. Verpleegkundigen
2. Kok	2. Kapper
3. Verpleegkundige Schoonmaker Horeca medewerker	3. Kok Schoonmaker

Tabel 5 Contacteczeem door natwerk. Top 3 van de beroepen in de periode januari t/m juni 2009 en ter vergelijking 2008

Kapperproducten (tabel 4) nemen in deze periode de gedeelde tweede plaats in, niet verwonderlijk gezien het hogere aantal kappers, maar ook door een stijging van het aantal gemelde contactallergieën voor parafenyleendiamine (PPD). Dit wordt ook elders in Europa gemeld. Gedacht wordt aan een relatie met de toenemende populariteit van het verven van haren op jonge leeftijd, maar ook van tijdelijke zwarte tatoeages. Onze casuïstiek is hieraan gewijd.

Bij verpleegkundigen nam in de eerste helft van 2009 als oorzaak van contacteczeem na natwerk contactallergie voor rubberbestanddelen de tweede plaats in beslag.

Diagnosen behorend bij de melding huidkanker

Diagnose	Jan-juni 2004	Jan-juni 2005	Jan-juni 2006	Jan-juni 2007	Jan-juni 2008	Jan-juni 2009
huidkanker	26	15	28	27	34	12

Tabel 6 Aantal meldingen van huidkanker in de periode januari t/m juni in de jaren 2004 t/m 2009

Het aantal meldingen huidkanker in 2009 is samengesteld uit keratosis (4), basaalcelcarcinoom (7) en spinocellulair carcinoom (1). Vergeleken met 2008 is er een daling in het aantal meldingen huidkanker.

Als oorzaak van gemelde huidkanker wordt beroepsmatige blootstelling aan zonlicht of kunstmatige

UV bronnen genoemd. Het zal dan ook geen verwondering wekken wanneer met name de “buitenberoepen” gemeld worden (tabel 7).

Beroep bij huidkanker	Jan t/m juni 2008		Jan t/m juni 2009	
	2008	%	2009	%
Boer	7	20,6	3	25
Tuinder	2	5,9	2	16,7
Monteur (auto/lift)	0		2	16,7
Buiten werk, ongespecificeerd	0		2	16,7
Bouwvakker	2	5,9	1	8,3
Dakdekker	0		1	8,3
Filmindustrie medewerker	0		1	8,3

Tabel 7 Beroepen bij meldingen van huidkanker (neoplasmata) in de periode januari t/m juni 2009 en ter vergelijking 2008

Literatuur werkgebonden huidkanker

Recente literatuur beschrijft de relatie tussen de diverse soorten huidtumoren en werk als volgt:

- Basocellulaire Carcinoom
 - het hebben van een beroep waarbij niet alleen chronische maar juist acute UV-blootstelling mogelijk is die gepaard gaat met (zon)verbranding. In de praktijk is dit zelden het geval.
 - blootstelling aan teer/PAKs of arsenicum
- Spinocellulair Carcinoom
 - het hebben van een beroep waarbij van jaren lange chronische UV-blootstelling sprake is.
 - blootstelling aan teer/PAKs of arsenicum of pesticiden
- Actinische keratosen
 - het hebben van een beroep met jaren lange chronische UV-blootstelling.
 - blootstelling aan teer/PAKs of arsenicum
- Cutane melanoom
 - het hebben van een beroep waarbij niet zozeer chronische maar juist acute UV-blootstelling mogelijk is die gepaard gaat met (zon)verbranding. In de praktijk is dit zelden het geval.
 - pesticiden, olieproducten (teer, PAKs, benzene), PCBs, dioxinen, arsenicum, kwik, trichloorethyleen, PVC productie process, worden wel in verband gebracht met melanomen.

Literatuur

Schmitt J, Diepgen T, Bauer A. Occupational exposure to non-artificial UV-light and non-melanocytic skin cancer – a systematic review concerning a new occupational disease. J Dtsch Dermatol Ges;2009

Diepgen TL. Epidemiologie von chronischen Lichtschäden. JDDG;2005,suppl 2:32-35

Hensen P, Muller ML, Haschemi R, et al. Predisposing factors of actinic keratosis in a North-West German population. Eur J Dermatol 2009;19:345-354

Gandini S, Sera F, Cattaruzza MS, et al. Meta-analysis of risk factors for cutaneous melanoma: II. Sun exposure. Eur J Cancer 2005;45-60

Radespiel-Tröger M, Meyer M, Pfahlberg, et al. Outdoor work and skincancer incidence: a registry-based study in Bavaria. *Int Arch Occup Environ Health* 2009;82:357-363

Ziekteverzuim van meldingen

Het ziekteverzuim in het jaar 2009 (januari t/m juni) vertoont hetzelfde beeld als in de afgelopen 5 jaar: in 2009 (n=201*) was dit bij 37 meldingen (18.4%), iets lager dan in 2007 (20%).

Oude wijn in nieuwe zakken: de mode van verven en tatoeages

Tijdens de laatste bijeenkomst van de Arbo Expert Groep Dermatologie van 09.02.10 werd een stijging gemeld van het aantal contactallergieën voor paraphenyleendiamine. Dit is een trendbreuk ten opzichte van de laatste jaren. Uit de ADS cijfers komt dit nog in onvoldoende mate naar voren. Naar aanleiding van individuele casuïstiek wordt gedacht aan een relatie met de toenemende populariteit van het verven van haren en wenkbrauwen op jonge leeftijd, maar ook met tijdelijke zwarte tatoeages. "Black henna" tijdelijke tatoeages worden vaak verkocht en aangebracht op markten, festivals en in het buitenland. Natuurlijk henna is roodbruin van kleur in veilig voor gebruik op de huid, terwijl "black henna" gemaakt wordt door toevoeging van kleurstoffen aan de henna, waaronder PPD. Soms wordt haarverf met PPD gebruikt in plaats van de henna pasta.

De populariteit van "black henna" tatoeages blijkt in sommige populaties verbazingwekkend hoog. Bij vragenlijstonderzoek door Hansen et al. onder 1679 kapsters uit Kopenhagen en 3471 personen uit dezelfde stad bleek de prevalentie van een dergelijke tatoeage ooit bij vrouwen uit de algemene populatie 8.3 %, bij kapsters gemiddeld 19 % en bij de leerlingen 43.5 % ! Er werd geen verschil in de frequentie van eczeem na een "zwarte tatoeage" gevonden tussen kapsters en de algemene bevolking.

Wellicht dat het toch zinvol is om systematisch patiënten te bevragen naar de ervaring met dergelijke tatoeages.

Literatuur

Hansen HS, Johansen JD, Thyssen JP, Linneberg A, SØsted H. Personal use of hair dyes and temporary black tattoos in Copenhagen hairdressers. *Annals of Occupational Hygiene Advance Access published online on January 15, 2010*

Hansen HS, SØsted H. Hand eczema in Copenhagen hairdressers—prevalences and under-reporting to occupational registers. *Contact Dermatitis* (2009) 61:361–63

Brancaccio RR, Brown LH, Chang YT, et al. Identification and quantification of para-phenylenediamine in a temporary black henna tattoo. *Am J Contact Dermat* 2002; (13):15–8

Logistiek van het melden

Het verzoek aan u om de meldingskaarten na afloop van iedere maand naar ons op te sturen, ook als er geen beroepsgebonden dermatosen zijn aangetoond.

In 2010 zullen ADS meldingskaarten digitaal beschikbaar gesteld worden via de website van NECOD (www.necod.nl). In februari 2010 is een van de ADS dermatologen gestart met het testen van de digitale ADS meldingskaart. Over de bevindingen zullen wij u op de hoogte houden.

Erwin Prakken
Nederlands Centrum voor Beroepsziekten
AMC, Coronel Instituut
Postbus 22660
1100 DD Amsterdam
Tel.: 020 – 566 37 03 fax: 020 – 566 92 88
e-mail: E.W.Prakken@amc.nl

Digitale hulp in de spreekkamer

De medicus practicus kan tijdens het spreekuur op een snelle wijze gebruik maken van relevante websites op (arbeids)dermatologisch gebied. Omschrijving van het beroep en de risico's daarvan vindt u binnen zeer korte tijd en helpdesk-functies beantwoorden uw vragen binnen 2 werkdagen !

- www.necod.nl
 - ADS documenten en nieuwsbrieven
 - verwijzen naar arbeidsdermatologische centra UMCG en VUmc
 - helpdesk
 - allergenenbank
- www.huidenarbeid.nl
 - pictionnaire voor werknemer en bedrijfsarts
 - Verwijzen naar Centrum voor Huid en Arbeid
- www.beroepsziekten.nl
 - helpdesk
 - beroepsziekten-encyclopedie/ Overzicht beroepsziekten (a-z)
 - beroepsomschrijvingen
 - werkplek- en branche informatie
- www.huidarts.com
 - huidandoeningen, behandelingen en verzorging
- www.huidinfo.nl
 - huidandoeningen, behandelingen en folders
- www.huidziekten.nl
 - dermatologen en arts-assistenten
 - zakboek, folders, richtlijnen, patiëntenverenigingen

Nieuws

Centrum voor Huid en Arbeid overgenomen door Harma Stenveld

Huid en Arbeid te Velp, expertise centrum in Nederland voor arbeidsgelateerde huidaandoeningen, is per 1 februari j.l. overgenomen door Harma Stenveld. Henk van der Walle heeft zich als eigenaar/directeur wegens bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd teruggetrokken. Zie het persbericht op www.necod.nl

Agenda

	Locatie	Datum
12th International Perspectives in Percutaneous Penetration Conference	La Grande Motte, Frankrijk	07-10.04.10
68 th Annual meeting AAD	Miami, USA	04-09.03.10
7th Spring Symposium EADV: The European Academy of Dermatology and Venereology	Catvat, Kroatië	13-16.05.10
2th EU Workshop Safe Hair	Kopenhagen, Denemarken	17-18.06.10
3th EU Workshop Safe Hair	Dresden, Duitland	27-28.09.10
10th Congres van de European Society of Contact Dermatitis	Straatsburg, Frankrijk	15-18.09.10
19th Congress of the EADV Gothenburg	Gothenburg, Zweden	06-10.10.10
NDVD-nascholing (o.a. arbeidsdermatologie)	Domus Medica, Utrecht	nov-dec 2010